

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
postmottak@oed.dep.no

Deres ref.

Arkiv / Saksnr.

12. april 2021

TS

Høringsuttalelse - forslag til konsekvensutredningsprogram for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel

Norges Rederiforbund viser til høringsbrev fra Olje- og energidepartementet datert 12. januar 2021 med forslag til konsekvensutredningsprogram for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel. Norges Rederiforbund takker for muligheten til å komme med innspill til høringen, og oversender med dette våre innspill.

Havbunnsmineraler – nye ressurser for en grønn framtid

For å gjennomføre det grønne skiftet trengs det betydelige mengder av metallholdige mineraler. Mangeårig norsk forskningsaktivitet og myndighetenes ressurskartlegging av de dypere delene av norsk kontinentalsokkel har påvist interessante forekomster av havbunnsmineraler i form av sulfider og manganskorper. Norge er godt posisjonert til å ta del i denne utviklingen ved at vi har store sokkelområder, lang erfaring med ressursforvaltning og høyteknologiske miljøer innen olje og gass og maritim sektor. For denne næringen er det særlig kobber, magnesium, aluminium, nikkel, sink, litium og kobolt, som fremstår som de mest attraktive mineralene. Betydningen av å utvikle teknologi som muliggjør bærekraftig og skånsom drift blir svært viktig for å utvikle denne næringen. Det vurderes som positivt at det i konsekvensutredningen er FNs bærekraftsmål som skal ligge til grunn for arbeidet med åpningsprosessen.

Flere studier har pekt på at havbunnsmineraler kan bli en viktig næring for Norge. Det vises i den sammenheng blant annet til en studie fra Rystad Energy 20. november 2020 med tittelen «Marine Minerals – Norwegian Value Creation Potential», som viser at marine mineraler kan skape 21 000 arbeidsplasser og et marked for 20 milliarder dollar for Norge de neste tiårene.

Lovverk og rammebetingelser i Norge

Havbunnsmineralloven er i stor grad et speilbilde av petroleumsloven. Loven har også flere likhetstrekk med havenergilovent, som regulerer utnyttelse av fornybare energiressurser til havs, herunder på kontinentalsokkelen. Som for petroleumsloven og havenergilovent er det

Olje- og energidepartementet som har forvaltningsansvaret og nå leder arbeidet med den nevnte åpningsprosessen under havbunnsmineralloven. Før en tillatelse for undersøkelse eller utvinning kan gis etter havbunnsmineralloven, må et nærmere avgrenset område på norsk kontinentalsokkel åpnes for slik virksomhet, ref. havbunnsmineralloven § 2-1 første ledd. Før det kan besluttes at et område skal åpnes, skal det gjennomføres en konsekvensutredning, ref. havbunnsmineralloven § 2-1 annet ledd.

Åpningsprosess og konsekvensutredning

Det foreslåtte utredningsområdet omfatter områder mellom Jan Mayen og Svalbard, og sørøst for Jan Mayen. Programmet for konsekvensutredning vil kunne bli fastsatt etter høringen, og selve utredningsfasen kan starte.

Basert på gjennomført konsekvensutredning kan det utarbeides et utkast til beslutning om å åpne et nytt område for mineralvirksomhet, som skal på ny høring. Først etter dette vil prosessen gå inn i en beslutningsfase, der et eller flere områder eventuelt vil bli åpnet, slik at private aktører kan søke om tillatelser til undersøkelse og utvinning av havbunnsmineraler.

Det nevnes spesifikt i forslaget at konsekvensutredningen før åpning vil være rettet inn mot åpningsbeslutningen. En eventuell fremtidig utvinning av en gitt forekomst på et gitt sted, og hvordan det kan gjennomføres forsvarlig, vil være gjenstand for senere konsekvensutredninger og grunnlagsundersøkelser knyttet til det konkrete prosjektet.

Sammenlignbart med petroleumsregimet, er tillatelsesregimet i havbunnsmineralloven at det gis en ikke-eksklusiv undersøkelsestillatelse og en eksklusiv utvinningstillatelse med tilhørende arbeidsforpliktelse, ref. henholdsvis kapittel 3 og 4 i havbunnsmineralloven. Det er verdt å merke seg at mineralvirksomhet også vil kunne være betinget av tillatelser etter andre lover, for eksempel forurensningsloven, havressursloven eller naturmangfoldloven.

Regjeringen startet programfasen, som er fasen man nå er inne i, med forberedelser til åpningsprosessen for mineralvirksomhet i 2. kvartal 2020. Tidspunkt for fastsettelse av konsekvensutredningsprogrammet er angitt til 2. kvartal 2021. Deretter kommer utredningsfasen, med gjennomføring av studier, frem til 2. kvartal 2022. Rapporteringsfasen er oppført i siste halvdel av 2022 og endelig beslutningsfase er først angitt til 2. kvartal 2023. Dette viser at disse prosessene tar tid. Vi mener det er viktig at konsekvensutredningen leder til forutsigbarhet for en bærekraftig utvikling av mineralvirksomhet på norsk sokkel.

Omstilling i fornybarsamfunnet kommer i et forrykende tempo og i økende grad. Økt bruk av fornybare energikilder vil påvirke etterspørselen etter metaller. For å tilrettelegge for at Norge kan være relevant i denne utviklingen er det positivt at de formelle prosessene for vurdering av mineralvirksomhet nå er kommet i gang.

Økonomiske rammebetingelser

Attraktive og forutsigbare rammevilkår, herunder skatteregler, er viktig for utviklingen av ny næringsvirksomhet i Norge. Norges Rederiforbund vil understreke betydningen av at dette

avklares raskt, da økonomiske rammebetingelser er av stor betydning for om aktører vil finne mineralvirksomhet på havbunnen interessant.

Konsekvensutredningens forslag til problemstillinger for utredning

På basis av dagens kunnskap om havbunnsmineraler og mulige virkninger av undersøkelse og utvinning av slike, har departementet i kapittel 6 foreslått seks hovedtema for utredning. Våre kommentarer til disse følger under.

1. Undersøkelser; status, utviklingstrender og muligheter

Det er fortsatt betydelig usikkerhet knyttet til hvor de mest interessante ressursene finnes, hva de består av og hvor store ressursene er. Derfor er fortsatt kartlegging viktig for å få tilstrekkelig kunnskap som basis for en ressursvurdering, herunder å påvise de mest interessante kommersielle forekomstene. Dette gjelder både nasjonalt og internasjonalt.

2. Utvinning; status, utviklingstrender og muligheter

Utvinning av havbunnsmineraler av denne typen er en helt ny virksomhet på verdensbasis og det foregår ingen slik utvinning i dag. Det vil derfor være behov for utvikling av metoder og teknologi. Det vurderes som positivt at teknologistudier som blir gjennomført som en del av konsekvensutredningen vil ha søkelys på å beskrive teknologier og teknologiutviklinger for utvinning av malm, både nasjonalt og internasjonalt, som kan være aktuelle å benytte på norsk kontinentalsokkel. Det er viktig at studien omfatter mulige løsninger for hele operasjonen, fra etablering av driftsområde og installasjon av utstyr til transport til land. Særlig viktig er beskrivelsene av de ulike teknologier og metoder for brytingen av malmen, heving av denne til overflaten og etterbehandling før transport til land. Siden dette er en ny virksomhet i kommersiell sammenheng, er det viktig å fokusere på den teknologiske utviklingen som foregår og forventes. Det er videre viktig at teknologistudiene vil beskrive utslipp til sjø og luft fra aktuelle utvinningsteknologier, samt avbøtende tiltak ved de ulike teknologiske løsninger for å hindre påvirkning på miljø og andre brukere av havet. Det vurderes som positivt at dette vil danne grunnlag for etterfølgende studier om miljøvirkninger.

3. Beskrivelse av naturforhold og miljø og kunnskapsgrunnlag

Vi støtter departementets forslag om å gjennomføre en oppdatering av kunnskapsstatus for naturforhold av relevans for havbunnsmineraler. Kunnskapsstatusen vil være rettet inn mot økosystemer assosiert med den type habitater som finnes der havbunnsmineraler er påvist eller kan tenkes å bli utvunnet, eller som kan bli påvirket fra virksomheten. Det er positivt at kunnskapsstatusen også vil omfatte vannsøylen, herunder strømforhold og relevante økosystemer. Det er viktig at kunnskapsmangler og usikkerheter knyttet til økosystemenes sårbarhet også vil bli behandlet.

4. Miljøvirkninger av utvinning og mulige avbøtende tiltak

Mineralvirksomhet på havbunnen vil kunne ha miljøvirkninger av ulik type og omfang. Hvilke virkninger vil avhenge av det enkelte området, det biologiske mangfoldet på stedet, fysiske

forhold (havstrømmer), type teknologi som anvendes, utvinningsmetoder og type forekomster. Utvinning kan være arealkrevende og fører til endringer på havbunnen.

Vi støtter departementets forslag til tema for utredning omkring miljøvirkninger. Det er viktig at utredning av miljøvirkninger også vil bli tett knyttet til utredningsarbeidet om henholdsvis teknologi og natur- og miljøforhold, slik at vurderingene blir mest mulig knyttet til aktuelle naturforhold og teknologiske løsninger. Vi er enig i at vurdering av miljøvirkninger skal være avgrenset til aktiviteter til havs.

5. Virkninger for andre næringer og mulige avbøtende tiltak

Basert på havbunnsmineralloven må mineralvirksomheten ikke unødvendig eller i urimelig grad vanskeliggjøre eller hindre skipsfart, fiske, luftfart eller annen virksomhet eller volde skade eller fare for skade på rørledninger, kabler eller andre undersjøiske innretninger.

Departementet påpeker i høringsforslaget at i motsetning til mye annen aktivitet til havs forventes de aktuelle områdene for mineralvirksomhet å ligge langt fra kysten, og i liten grad innebære potensielle interessekonflikter med andre næringer.

Vi vurderer det som positivt at departementet foreslår at konsekvensutredningen skal omfatte virkninger på maritim transport. Vi støtter at vurderingene vil bli basert på dagens kunnskap om hvor virksomhetene foregår innenfor utredningsområdet, samt informasjon om eventuelle endringer innen virksomhetene i omfang og/eller utøvelse.

6. Samfunnsmessige virkninger

Konsekvensutredningen skal også belyse mulige sosiale og økonomiske virkninger. Mineralvirksomhet på havbunnen kan by på muligheter for norsk industri ved å bygge på den kompetansen som allerede eksisterer innen leverandørindustrien og maritim sektor. Vi støtter departementets forslag om å utrede mulig verdiskaping og sysselsetting i involverte bransjer, herunder mulige ringvirkninger.

Norges Rederiforbund støtter departementets forslag til konsekvensutredningsprogram og foreslått fremdriftsplan.

Med hilsen
Norges Rederiforbund

Harald Solberg